

Wijziging van de Omgevingswet en de Gaswet in verband met gemeentelijke instrumenten voor de warmtetransitie in de gebouwde omgeving (Wet gemeentelijke instrumenten warmtetransitie)

Beantwoording van de 7 vragen uit het Integraal afwegingskader voor beleid en regelgeving (IAK)

1. Wat is de aanleiding?

In het Regeerakkoord¹ *Vertrouwen in de toekomst* van Rutte III heeft het kabinet afgesproken om een Klimaatakkoord² te sluiten, met als uitgangspunt de doelstelling van 49% emissie-reductie in 2030. Op 28 juni 2019 is het Klimaatakkoord gepresenteerd. In het Klimaatakkoord Gebouwde omgeving is afgesproken dat gemeenten de regie voeren in de wijkgerichte aanpak. In deze wijkgerichte aanpak worden woningen en andere gebouwen wijk voor wijk verduurzaamd. Dit wetsvoorstel strekt ertoe gemeenten de bevoegdheid te geven tot het stellen van lokale regels om de transitie in de gebouwde omgeving van aardgas naar duurzame alternatieven tot uitvoering te brengen.

Ook de emissiereductiedoelen die de Europese Commissie heeft gesteld, spelen een rol. De Europese Commissie heeft zich namelijk ten doel gesteld het eerste klimaatneutrale continent te worden. Dit volgt uit de Europese Green Deal en uit het *Fit for 55*-pakket. Dit wetsvoorstel draagt bij aan die doelstelling.

2. Wie zijn betrokken?

Meer dan 100 partijen hebben gewerkt aan een samenhangend pakket aan maatregelen in het Klimaatakkoord. Bij de afspraken over de gebouwde omgeving waren circa 25 partijen betrokken. VNG is betrokken bij de totstandkoming van dit wetsvoorstel.

3. Wat is het probleem?

Het klimaat verandert. Het wordt steeds warmer op aarde. Om dit tegen te gaan, streven we met het Klimaatakkoord naar een reductie van 49% broeikasgasemissies in 2030 ten opzichte van 1990. Zo willen we klimaatverandering zoveel als mogelijk tegengaan en zo ons land leefbaar houden voor de toekomstige generaties. In de gebouwde omgeving zal dit voor een belangrijk deel worden bereikt via een wijkgerichte aanpak.

4. Wat is het doel?

Doel van dit wetsvoorstel is het verduurzamen van de warmtevoorziening in gebouwen en op die manier bij te dragen aan de reductie van de broeikasgasemissies. In de wijkgerichte aanpak maken gemeenten plannen voor het realiseren van de verduurzaming van 1,5 miljoen woningen en andere gebouwen in de periode 2022 t/m 2030, met een aanlooperperiode van 2019-2021. Deze wetswijziging faciliteert en ondersteunt de wijkgerichte aanpak in de gebouwde omgeving.

¹ <https://www.tweedekamer.nl/sites/default/files/atoms/files/regeerakkoord20172021.pdf>

² Kamerstukken II 2018/19 32813, nr. 342.

5. Wat rechtvaardigt overheidsinterventie?

Dit wetsvoorstel geeft invulling aan afspraken in het Klimaatakkoord. Het betreft specifiek de afspraken om de regelgeving te wijzigen om de warmtetransitie zoveel mogelijk te faciliteren en onnodige belemmeringen weg te nemen; om de transitievisie warmte vorm te geven als instrument binnen het stelsel van de Omgevingswet en om ervoor te zorgen dat op basis van een besluit tot wijziging van het omgevingsplan van de gemeente kan worden vastgesteld vanaf welke datum een wijk geen gebruik meer kan maken van het gasnet en welk duurzaam alternatief wordt gekozen.

Vrijwillige verduurzaming van de energievoorziening van bestaande gebouwen blijkt op dit moment niet toereikend. Daarom is het noodzakelijk om deze wettelijke bevoegdheid te verankeren, de benodigde warmtetransitie te kunnen realiseren. Met dit wetsvoorstel kunnen gemeenten hieraan sturing geven.

6. Wat is het beste instrument?

De wijkgerichte verduurzamingsopgave vraagt om een robuust wettelijk kader dat alle betrokkenen vooraf voldoende houvast, handelingsperspectief en rechtszekerheid biedt, als onderdeel van een breder pakket om de transitie haalbaar en betaalbaar te maken. Voor de uitvoering van de afspraken in het Klimaatakkoord wordt dus gebruik gemaakt van een mix van vrijwillige maatregelen (gesteund door subsidie) en juridische waarborgen.

7. Wat zijn de gevolgen voor burgers, bedrijven, overheid en milieu?

Gemeenten krijgen extra bevoegdheden om de transitie in de gebouwde omgeving van aardgas naar duurzame alternatieven tot uitvoering te brengen. Voor de periode tot en met 2021 is in totaal 150 miljoen euro beschikbaar gesteld aan gemeenten om invulling te geven aan de afspraken uit het Klimaatakkoord, zoals het opstellen van een transitievisie warmte. De Raad voor Openbaar Bestuur is gevraagd om onderzoek te doen naar de bekostiging van de additionele taken in de periode na 2021. Zie het rapport 'Van Parijs naar praktijk, Bekostiging en besturing van de decentrale uitvoering van het klimaatakkoord' van de Raad voor het Openbaar Bestuur (januari 2021).

Indien gemeenten gebruik maken van hun bevoegdheden die worden geregeld in dit wetsvoorstel, zal dit ook iets vragen van burgers en bedrijven. Ten eerste zal de gemeente een vorm van participatie moeten vormgeven bij het vaststellen van het warmteprogramma en kunnen burgers en bedrijven daarin participeren. Ten tweede zal het daadwerkelijke besluit dat een wijk overgaat op een duurzaam alternatief veelal betekenen dat gebouweigenaren hun bouwwerk geschikt moeten maken voor dit duurzame alternatief of het gelijkwaardige duurzame alternatief dat zij zelf kiezen. Voor bedrijven geldt dit even zo. Daarnaast zullen bijvoorbeeld warmtebedrijven en netbeheerders waarschijnlijk aanpassingen moeten doen aan de infrastructuur om de duurzame warmtevoorziening mogelijk te maken.